

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Adam Roch

w sprawie **P. Ś.**

podejrzanego o czyn z art. 258 § 1 k.k. i inne,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 23 lutego 2023 r. wniosku obrońcy podejrzanego o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z 30 października 2019 r. sygn. akt II AKz 679/19,

utrzymującym w mocy zarządzenie

upoważnionego sędziego Sądu Okręgowego w Sieradzu

z 19 sierpnia 2019 r. sygn. akt II Kp 199/19

odmawiające przyjęcia zażalenia jako niedopuszczalnego z mocy ustawy

na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. oraz art. 639 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

1. pozostawić wniosek bez rozpoznania;

2. obciążyć P. Ś. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

W dniu 26 czerwca 2019 r. podejrzany P. Ś. zwrócił się do Prokuratora Regionalnego w Białymstoku o wystąpienie z wnioskiem w przedmiocie stwierdzenia sprzeczności interesów procesowych podejrzanych J. K., W. M., K. Ś. i P. Ś. – reprezentowanych przez tego samego obrońcę w postępowaniu

przygotowawczym prowadzonym przez Prokuratora Regionalnego w Białymstoku pod sygn. akt RP I Ds. [...]. Wniosek podejrzanego przekazany został Sądowi Okręgowemu w Sieradzu.

Zarządzeniem z 30 lipca 2019 r., sygn. akt II Kp 199/19 – wydanym na podstawie art. 85 § 2 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 k.p.k. – Prezes Sądu Okręgowego w Sieradzu uznał, że interesy procesowe podejrzanych, reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności.

Na to zarządzenie zażalenie wniósł podejrzany P. Ś..

Zarządzeniem z 16 sierpnia 2019 r., sygn. akt II Kp 199/19, upoważniony sędzia Sądu Okręgowego w Sieradzu odmówił przyjęcia rzeczzonego zażalenia, uznając je za niedopuszczalne z mocy ustawy. Na to zarządzenie zażalenie do Sądu Apelacyjnego w Łodzi złożył podejrzany P. Ś..

Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z 30 października 2019 r. sygn. akt II AKz 679/19, utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie, wskazując, że prawo procesowe nie przewiduje możliwości zaskarżenia zarządzenia prezesa sądu, którym stwierdzono, że interesy podejrzanych, reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności. Zgodnie z art. 85 § 2 k.p.k. w zw. z art. 85 § 3 k.p.k. wniesienia środka odwoławczego możliwe jest bowiem wyłącznie od rozstrzygnięcia stwierdzającego sprzeczność interesów, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Wnioskiem z 29 czerwca 2022 r. adw. M. H. – obrońca P. Ś., powołując się na art. 540 § 2 k.p.k., zwrócił się do Sądu Najwyższego o wznowienie postępowania (na korzyść podejrzanego) zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 30 października 2019 r. sygn. akt II AKz 679/19, utrzymującym w mocy zarządzenie upoważnionego sędziego z 16 sierpnia 2019 r. sygn. akt II Kp 199/19 w przedmiocie odmowy przyjęcia – jako niedopuszczalnego z mocy ustawy – zażalenia podejrzanego P. Ś. na zarządzenie Prezesa Sądu Okręgowego w Sieradzu z 30 lipca 2019 r., sygn. akt II Kp 199/19.

Obrońca podał, że podstawą wniosku o wznowienie postępowania jest art. 540 § 2 k.p.k., wskazując w tym zakresie na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 27 kwietnia 2022 r. sygn. akt SK 53/20. Argumentując dopuszczalność wznowienia postępowania, wnioskodawca zacytował

postanowienie Sądu Najwyższego z 25 września 2009 r. sygn. akt III KK 231/13, w którym stwierdzono, że: *„orzeczeniami kończącymi postępowanie są nie tylko wyroki i postanowienia rozstrzygające w przedmiocie głównego nurtu postępowania, a więc m.in. wyroki skazujące, uniewinniające lub postanowienia o umorzeniu postępowania. Kończą postępowanie także prawomocne orzeczenia wydawane w innych, także pobocznych nurtach procesu, pod warunkiem, że definitywnie zamykają rozpoznanie danej kwestii, powodując trwałe skutki. Dotyczy to także w ograniczonym zakresie postępowania wykonawczego. Postanowienia wydawane w tej fazie postępowania podlegać mogą kontroli kasacyjnej jedynie w trybie przewidzianym w art. 521 k.p.k.”.*

W związku z powyższym wnioskodawca podniósł, że postanowienie Sądu Apelacyjnego w sposób definitywny zakończyło rozpoznanie kwestii odnoszącej się do utrzymania w mocy zarządzenia o odmowie przejęcia zażalenia na zarządzenie wydane w przedmiocie stwierdzenia, że interesy kilku „oskarżonych”, reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności. Obrońca wskazał, że *„postanowienie w tym przedmiocie [...] prawomocnie kończy postępowanie w sprawie mającej charakter akcesoryjny względem głównego nurtu procesu i definitywnie zamyka rozpoznanie tej kwestii, powodując trwałe skutki”.*

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania należało uznać za niedopuszczalny z mocy ustawy. Ta ocena implikowała wydanie rozstrzygnięcia o pozostawieniu tego wniosku bez rozpoznania.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż instytucja wznowienia postępowania nie dotyczy każdego postępowania toczącego się przed sądem. Przede wszystkim możliwością jego zastosowania objęte są postępowania dotyczące odpowiedzialności karnej oskarżonego. Wyjątkowo dopuszczalne jest także wznowienie ubocznych postępowań sądowych, które nie są związane z zasadniczym nurtem procesu, ale mają charakter autonomiczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2010 r. sygn. akt V KO 47/10), w tym też na podstawie przewidzianej w art. 540 § 2 k.p.k., ale tylko takie, które zostały zakończone prawomocnym orzeczeniem. W judykaturze przyjęto, że *„kończą postępowanie także prawomocne orzeczenia wydawane w innych, także*

pobocznych nurtach procesu, pod warunkiem, że definitywnie zamykają rozpoznanie danej kwestii, powodując trwałe skutki” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 września 2009 r. sygn. akt III KK 231/13).

W niniejszej sprawie wnioskodawca domagał się wznowienia postępowania ubocznego, a mianowicie postępowania zainicjowanego zażaleniem podejrzanego na zarządzenie o odmowie przyjęcia środka odwoławczego na zarządzenie prezes sądu okręgowego – wydane w trybie art. 85 § 2 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 k.p.k. – w którym stwierdzono, że interesy procesowe podejrzanych reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności. Odmowa przyjęcia tego zażalenia motywowana była stwierdzeniem niedopuszczalności jego zaskarżenia *ex lege*.

Powyższe nie pozwala stwierdzić, by w realiach niniejszej sprawy skarżone postępowanie sądowe zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem w rozumieniu art. 540 k.p.k., a tym samym podlegało wznowieniu. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi, definitywnie nie rozstrzygało w kontekście art. 85 k.p.k. incydentalnej kwestii badania kolizji interesów w obronie, choć ostatecznie przesądziło o niedopuszczalności kontroli instancyjnej zarządzenia prezes sądu okręgowego. Innymi słowy, treść postanowienia Sądu Apelacyjnego w Łodzi nie rodziła trwałych skutków dla sytuacji prawnej podejrzanego. Nie została bowiem wykluczona dopuszczalność ponowienia przedmiotowego wniosku. W takim przypadku w toku postępowania niewątpliwie uwzględnione zostanie stanowisko Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w wyroku z 27 kwietnia 2022 r. w sprawie SK 53/20, w którym orzekł, że „art. 85 § 2 w związku z art. 85 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.) w zakresie, w jakim nie przewidują możliwości wniesienia zażalenia na zarządzenie prezesa sądu, w którym stwierdza się, że interesy kilku podejrzanych, reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności, są niezgodne z art. 42 ust. 2 w związku z art. 78 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Biorąc powyższe pod uwagę wniosek obrońcy o wznowienie rzeczzonego postępowania – na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. –

należało pozostawić bez rozpoznania, gdyż jest on niedopuszczalny z mocy ustawy.

Rozstrzygnięcie o kosztach związanych z postępowaniem wznowieniowym znajduje oparcie w przepisie art. 639 k.p.k.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak sentencji postanowienia.